

מקורות לשיעור: דעת אדה"ז – סוכה עשויה לצל דוקא

מאת הרב אהרן דוד גאנץ

– חוה"מ סוכות תשפ"א –

שולחן ערוך אדה"ז אורח חיים סימן כה סעיף כח

וצריך שלא יעשה כסוייה עב מאוד, כדי שיהו הכוכבים וניצוצי השמש נראין מתוכה, אבל בדיעבד אפילו מעובה כמין בית כשירה. ור"ת פסק שאם עשאה עבה מאוד שאין המטר יכול לירד בה פסולה, אע"ג דבית הלל מכשירין מעובה כמין בית, היינו דווקא שאין כוכבים וחמה נראה מתוכה, אבל כשאינו יכול להמטיר בתוכה פסולה אפילו לבית הלל. ואדוני אבי ז"ל לא הביא דבריו בפסקיו.

טור או"ח סימן תרלה סעיף א

סוכה כשירה אף על פי שלא נעשית לשם מצות סוכה.

הלכך, סוכת גנב"ך. רקב"ש – פירוש: עובדי גלולים, נשים, בהמה, כותים, רועים, קייצים, בורגנין, שומרי שדות, כשירה. ובלבד שתהא עשויה כהלכתה – פירוש שתהא עשויה לצל להגין משרב ושמש ולא לצניעות בעלמא. ורבינו תם פירש כהלכתך שלא תהא מעובה כמין בית. וזהו לשיטתו שפוסל כשאין הגשמים יכולין לירד לתוכה

ב"ח סימן תרלה

ומ"ש רבינו וא"א הרא"ש לא הביא דבריו בפסקיו כוונתו לומר דמדלא הביא דבריו משמע דלא ס"ל כמותו והסוכה כשרה אפילו עשאה עבה שאין המטר יכול לירד בה. ואיכא למידק הלא אע"פ שלא הביא דבריו בפסקיו בפרק הישן גבי סוכה המעובה כמין בית מכל מקום הביא דבריו בפרק קמא גבי סוכת גנב"ך ורקב"ש דכשרה שכתב מאי דאמר בגמרא והוא שעשאה לצל ופירש"י להתלונן תחתיה מחורב וממטר אבל לצניעותא בעלמא אין שם סוכה עליה ור"ת פי' שעשאה לצל ולא מעובה להגן מן המטר ע"כ גם רבינו עצמו הביא פירש"י ופר"ת לקמן בס"י תרלה וצריך לומר דס"ל לרבינו דהרא"ש פוסק נמי כפר"ת לחומרא גבי סוכת גנב"ך ורקב"ש דפסולה במעוב' להגן מן המטר אבל לא מטעמיה דאילו לר"ת כל סוכה שאין המטר יכול לירד בה פסולה ואילו להרא"ש דוקא סוכת גנב"ך ורקב"ש לחוד הוא דפסולה משום דכיון דמעושה להגן מן המטר מוכחא מילתא דעשאה קבע לדור בה וסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל השנה אבל שאר כל סוכה שעשייה לשם חג כשרה אפילו מעובה להגן מן המטר שהרי לא עשאה קבע לדור בה ולכך לא הביא הרא"ש דברי ר"ת בפרק הישן שפוסל כל סוכה המעובה להגן מן המטר ומדברי הבי' נראה שהבין שהרא"ש פוסק כר"ת בכל סוכה אלא שלא הביא דבריו במקום שהיה לו להביא בפרק הישן ולא נהירא ודו"ק. ומה שקשה על דברי ר"ת כתבתי לקמן בסימן תרלה בס"ד ע"ש ושם כתבתי הפסק:

ב"ח סימן תרלה

ומ"ש וזהו לשטתו כו' אע"ג דלהרא"ש ורבינו דלא ס"ל כר"ת לפסול במעובה כמין בית אפילו הכי בגנב"ך ורקב"ש פסולה במעובה כמין בית משום דמינכר דעשאה קבע לדור בה כדמוכח למעלה בסימן תרלה אוכדכתבתי לשם מ"מ ר"ת גופיה לאו משום חך טעמא קא פסיל בגנב"ך ורקב"ש אלא שהולך לשטתו שפוסל כל סוכה שבעולם במעובה כמין בית וכתב רבינו זה כדי שלא תקשה בדברי ר"ת מדידיה אדידיה דלפי פירושו בכאן משמע דוקא בענבך ורקב"ש פסולה במעובה כמין בית הא שאר כל סוכה כשירה במעובה כמין בית ולמעלה כתב בשם ר"ת דכל שאר סוכה פסול במעובה כמין בית על כן כתב רבינו דהכי נמי לא פסיל ד"ת אלא משום שהולך לשטתו וכו' ולא משום טעמא דמינכר דעשאה קבע לדור בה דלא ס"ל לר"ת חך טעמא אבל הרא"ש ורבינו נחלקו עליו וס"ל כר"ת לפסול בסוכת גנב"ך ורקב"ש במעובה כמין בית ולא מטעמיה אלא מטעמ' דמינכר דעשאה קבע לדור בה אבל כל שאר סוכה כשרה במעובה כמין בית כדפי' ואע"ג דרבינו מפרש כפירש"י גבי סוכה של יוצרים דהפנימי' אינה סוכה משום דאינו ניכר כו' דאלמא דלא מיפסלא הסוכה ד"ת כשעשה הסכך לדור בה אפ"ה איכא למימר דבגנב"ך ורקב"ש במעובה כמין בית דומה לשאר בית שקיורה בנסרים דשם בית עליה ופסולה ד"ת ואינו דומה לסוכה של יוצרים כשאינה מעובה כמין בית דלאו שם בית עליה ולא מיפסלא אלא משום דאינו ניכר. א"ג דאף בגנב"ך ורקב"ש במעובה כמין בית אינה פסולה אלא מדרבנן משום דאינו ניכר שדר בה לשם מצות סוכה ואינו דומה לשאר סוכה דכיון דעשאה לשם חג אפילו במעובה כמין בית שפיר ניכר שדר בה לשם מצות סוכה וראשון נראה עיקר כן נראה לפי דעת רבינו ואיכא למידק אפירושו של ר"ת שהולך לשיטתו א"כ למאי הוצרכו לומר בגמרא גבי סוכת גנב"ך ורקב"ש והוא שתהא מסוככת

כהלכתה שלא תהא מעובה כמין בית הא פשיטא היא דכל סוכה דינה כך ואצ"ל סוכת גנב"ך ורקב"ש ואפשר לומר דלר"ת בגנב"ך ורקב"ש אם היא מעובה כמין בית דאין עשייתה לצל אז כל הסכך פסיל ולא יועיל חידוש כל דהו במה שנוטל מקצת הסכך בענין שיהא הגשמים יורדין לתוכו אלא צריך לקלקל כל הסכך מעיקרו משא"כ בשאר כל הסוכה המעובה כמין בית דמתכשרא במה שנוטל מקצת מן הסכך נראה לי ולענין הלכה פסולה בכל ענין בין עשויה לצניעות ובין במעובה כמין בית ואפילו בכל שאר סוכה כדברי ר"ת שגם התו' בשם רבינו שמשון כתבו דבעינן שיהא הסכך עראי וכן כתוב במרדכי הארוך בשם ראב"י דמ"ש ריב"א להכשיר הסוכה בעשויה להגן מפני הגשמים היינו הגנה פורתא אבל אם אין גשמי' יורדין בה כלל לא וכן עיקר והכי נהגינן: